

Makale türü: Araştırma

UMUDUNU KAYBETME FİLMİNİN YOKSULLUK OLGUSU BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Arş. Gör. Ayşe Şeyma TURGUT

Kocaeli Üniversitesi, SBF, Sosyal Hizmet Bölümü, ayseseyma.turgut@kocaeli.edu.tr – ORCID 0000-0001-8140-141X

■ **Öz** Filmler konusunun geçtiği dönemin sosyal, psikolojik, ekonomik ve siyasi şartlarının yansıtması sebebiyle bir zaman makinesi görevi görmektedir. Sosyal bilimlerde toplumun dinamiklerin, savaş, yoksulluk, göç gibi olayların insanlar ve toplum üzerindeki etkilerinin anlaşılabilmesi için film incelemeleri sıklıkla kullanılmaktadır. Bu makalede Steven Conrad tarafından yazılan ve Gabriele Muccino tarafından yönetilen *Umudunu Kaybetme* filmi yoksulluk olgusu bağlamında ele alınmıştır. Film 2007 yılında Türkiye’de gösterime girmiştir. Yoksulluk en bilinen anlamıyla kişinin biyolojik varlığını sürdürmek için gerek duyduğu temel gıda ve gelire sahip olmaması olarak tanımlansa da sadece ekonomik anlamda ele alınamayacak kadar çok boyutlu bir kavramdır. Yapılan doküman analizinde filmde yoksulluğun nedenlerine ilişkin yapısal atıflara değinildiği, yoksulluğun zamanla aile içi duygusal şiddete sebep olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Sinema, Film Analizi, Umudunu Kaybetme Filmi.

The Evaluation of the Pursuit of Happiness Movie in the Context of Poverty

■ **Abstract** Because of the reflecting social, psychological, economic and political conditions of the period in which the subject of movies is concerned, it acts as a time machine. In social sciences, movie analyses are frequently used to understand the effects of society's dynamics, war, poverty and migration on people and society. In this article, the movie *The Pursuit of Happiness* written by Steven Conrad and directed by Gabriele Muccino, is discussed in the context of poverty. The movie was put on display in 2007 in Turkey. Although poverty is defined as the lack of basic food and income that one needs in order to sustain his biological existence, it is a multi-dimensional concept that cannot be dealt with only economically. In the document analysis, it was determined that structural references related to the causes of poverty were mentioned in the movie and that poverty caused emotional violence in the family in time.

Keywords: Poverty, Cinema, Movie Analysis, The Pursuit of Happiness Movie.

GİRİŞ

Filmler geçmişe, içinde bulunduğumuz döneme ve geleceğe ışık tutmakta, izleyiciye belli bir bakış açısı sunmaktadır. Bu yönüyle bir sanat dalı olan sinema ve sanat aracı olan filmler sıklıkla sosyal bilim dallarında da kullanılmaktadır. Yoksulluk gibi çok boyutlu ve çok tanımlı soyut bir kavramın somutlaştırılması adına da yoksullukla ilgili filmler önem arz etmektedir.

Yoksulluk kalkınmışlık düzeyine bağlı olmaksızın insanlık var olduğundan beri hemen her toplumda görülen bir sosyal politika sorunudur(Sarıpek, 2017, s.95).

Yoksulluk yalnızca ekonomik bir sorun olarak tanımlanmamakta aynı zamanda kültürel, siyasi, sosyal ve etnik boyutları ile de ele alınmaktadır(Can, 2017, s.1112).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) tanımına göre yoksulluk; "hayat boyu sağlık, yaratıcı bir hayat, ortalama bir hayat standardı, özgürlük, kendine güven, saygınlık gibi insani gelişme için zorunlu olan fırsatlardan mahrum olma" halidir(Duyan ve diğ., 2008, s.174-175). Bu tanım yoksulluğun yalnızca ekonomik parametrelerle ilişkili olmadığını vurgulamaktadır.

Yoksulluk; işsizlik, eğitimsizlik, ruhsal/mental/fiziksel hastalık, engellilik, kadın olmak, güvencesiz ve düşük ücret karşılığı çalışmak, kalabalık aile içerisinde yaşamak, adil gelir dağılımının ve fırsat eşitliğinin olmaması, ekonomik krizler, kaynaklar açısından dezavantajlı coğrafyalarda yaşamak, madde bağımlısı olmak, etnik azınlık olmak gibi birçok sebepten kaynaklanabilmektedir. Yoksulluk sonuç olarak ise; engelliliğe, aile içi sorunlara, boşanmalara, kendine zarar verme davranışlarına, suça ve benzeri olumsuzluklara sebebiyet verebilmektedir.

Temel gıda sepeti adı verilen, yaşamak için gerekli temel gıda ve ihtiyaçlara sahip olamamak anlamına gelen mutlak yoksulluk yok edilebilse dahi, küreselleşmenin ve kapitalizmin etkisi ile toplumun geneline kıyasla kendini yoksul hissetme hali olarak tanımlanabilen göreceli yoksulluk her toplumda varlığını sürdürmeye devam edecektir. Dolayısıyla sürecelecek bir olgu olan yoksulluğun, nedenleri ve sonuçları açısından ele alınması toplumların sosyal ve ekonomik refahı açısından önem arz etmektedir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma, yönetmenliğini Gabriele Muccino'nun yaptığı *Umudunu Kaybetme* filmi yoksulluk olgusu bağlamında analiz eden tanımlayıcı bir çalışmadır. Film 2 Mart 2007 tarihinde Türkiye'de gösterime girmiştir. Araştırmada nitel bir araştırma yöntemi olan doküman analizinden yararlanılmıştır. Doküman analizi tekniği mevcut kayıt ya da belgelerin, veri kaynağı olarak, sistemli bir şekilde incelenmesidir(Karasar, 2007, s.183). Filmler de bir belge niteliğindedir.

Süreç

Araştırmaya yoksulluk ile ilgili filmlerin listesi IMDB (Internet Movie Database)'nin internet adresinden çıkartılarak başlanmıştır. Liste içerisinde günümüze yakın tarihli filmlerin dışındaki filmler elenmiş, kalan filmlerin konusu incelenerek birçok yoksulluk türünü içinde barındırdığı düşüncesi ile *Umudunu Kaybetme* filmi seçilmiştir.

Filmi analize başlamadan önce yoksulluğa ilişkin literatürün bir kısmı okunmuş, yoksulluk türleri listelenmiştir. Daha sonra film izlenirken konu ile ilgili sahneler

UMUDUNU KAYBETBE FİLMİNİN YOKSULLUK...

ve bu sahnelerin dakikaları tespit edilmiştir. Sonrasında ise her bir sahneye, baskın temasına göre isim verilmiş ve tartışılarak yorumlanmıştır. Tablo 1’de filmin künyesi gösterilmiştir.

Yönetmenliğini David di Donatello Kariyer Ödülü sahibi Gabriele Muccino’nun yaptığı 117 dakikalık *Umudunu Kaybetme* filmi 2 Mart 2007 tarihinde gösterime girmiştir. Filmde Chris Gardner rolünü iki kez Oscar’a, beş kez ise Altın Küre ödüllerine aday gösterilmiş Will Smith, Chris’in oğlu Christopher Gardner rolünü Jaden Smith ve Chris’in eşi Linda rolünü Thandie Newton üstlenmiştir. Film gösterime girdiği yıl Teen Choice En İyi Drama Filmi, Teen Choice En İyi Drama Filmi Erkek Oyuncu, Teen Choice En İyi Film Kimyası gibi birçok ödül almış Akademi Ödülleri ve Altın Küre’ye En İyi Erkek Oyuncu dalında aday gösterilmiştir.

Tablo 1. Filmin Künyesi

Filmin Adı	<i>Umudunu Kaybetme</i>
Yönetmen	Gabriele Muccino
Senarist	Steven Conrad
Gösterim Yılı	2006
Oyuncular	Will Smith Chris Gardner Jaden Smith Christopher (as Jaden Christopher Syre Smith) Thandie Newton Linda
Tür	Biyografi/Drama
Ülke	ABD
IMDB Puanı	8/10
Süresi	117 dakika

Filme konu olan ve gerçek bir yaşam öyküsünden uyarlanan olay 1981 yılında San Francisco’da yaşanmaktadır. Filmde petrol fiyatlarının artması ile meydana gelen kriz ve kriz sonucu ortaya çıkan işsizlik olgusu Gardner ailesi üzerinden anlatılmaktadır.

Chris Gardner 30’lu yaşlarının başında 5 yaşında bir erkek çocuk (Christopher) babası olan ve Linda ile evli bir erkektir. Chris geçimini tüm sermayesini yatırdığı “taşınabilir kemik yoğunluğu ölçme cihazı” satarak kazanmaya çalışmaktadır. Chris mesaisi boyunca doktorları dolaşarak cihazı pazarlamaya çalışmaktadır. Fakat cihaz doktorlar tarafından pahalı ve gereksiz görüldüğü gerekçesi ile talep görmemektedir. Linda ise bir fabrikada işçi olarak iki vardiyalı çalışmaktadır. Chris

ve Linda işe giderken dönüşümlü olarak Christopher'ı çoğunluğunu Çinli nüfusun oluşturduğu varoş ve güvenli olmayan bir mahalledeki kreşe bırakmakta, sıklıkla kimin bırakacağı konusunda tartışma yaşamaktadır. Gardner ailesi kiralık bir dairede oturmakta, kira ve vergi borçları ve de Chris'in elindeki cihazları bir türlü satamaması nedeniyle zor günler geçirmektedir. Bir gün Chris caddede yürürken lüks bir arabanın içinden inen bir adamla tanışır ve kendisine nasıl bu kadar zengin olduğunu sorar. Adam Chris'e broker (bir çeşit piyasa uzmanı) olduğunu söyler. O andan itibaren Chris nasıl broker olunacağını araştırmaya başlar ve bu konudan Linda'ya bahseder. Linda ise Chris'e güvenmez ve onun bu hayalini hafife alır. Chris Linda'ya rağmen 20 kişinin ücretsiz stajyerliğe kabul edildiği aralarından ise yalnızca 1 kişinin işe kabul edildiği brokerliğe başvurur ve stajyer olarak kabul edilir. Ailenin bir türlü düzelmeyen ekonomik sorunları ve son bulmayan borçları nedeniyle Linda evi terk eder. Chris ise oğlu Christopher ile yalnız yaşamaya bir yandan elindeki cihazları satmaya diğer yandan ise stajyerlik yapmaya ve staj yaptığı kurumdaki yöneticiler ile arasını iyi tutmaya gayret göstermeye devam eder. Uzun zamandır ödenmeyen kira borçları sebebiyle evden çıkartılan Chris ve Christopher bir motele yerleşir. Bir süre sonra tüm cihazları satmayı başaran Chris devletin bankadaki birikmiş 600 dolarına vergi borcu sebebiyle el koyması ile motel borcunu da ödeyemez hale gelir ve bir geceyi Christopher ile metro tuvaletinde, daha sonraki geceleri ise evsizleri ücretsiz kabul eden çeşitli ücretsiz evsizler yurdunda geçirmek zorunda kalır. Haftalar sonra Chris başarısı, güvenilirliği ve azmi sayesinde staj sonunda girdiği sınavdaki başarısının da etkisiyle broker olmaya hak kazanır.

Olay Örgüsünün Geçtiği Dönemin Genel Özellikleri

Film Amerika Birleşik Devletleri'nin 1929 Büyük Buhrandan sonraki en önemli ekonomik krizin yaşandığı 1980'lerin başında Amerika Birleşik Devletleri'nin önemli ekonomik ve kültürel merkezlerinden biri olan San Francisco'da geçmektedir.

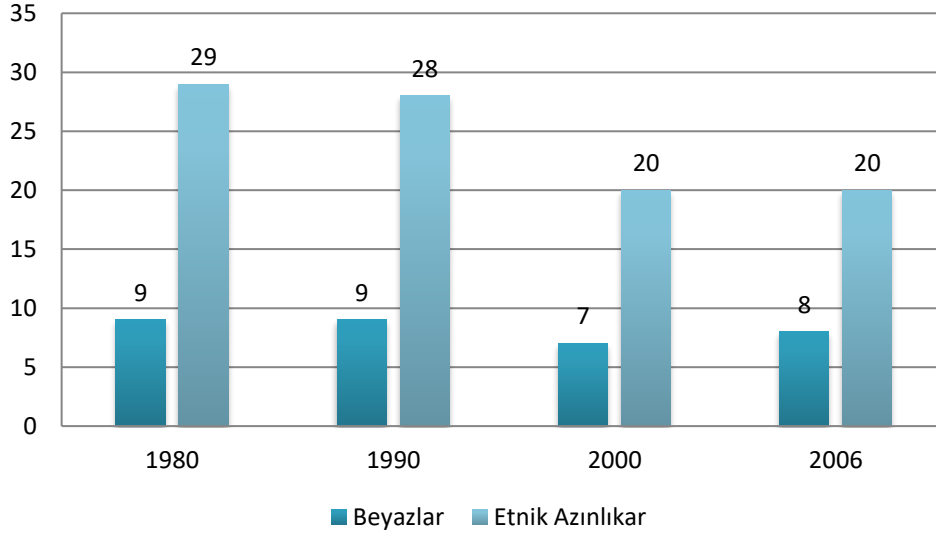
Mart 1982'de Nüfus Sayım Bürosu tarafından yapılan araştırmaya göre 1981 yılında ortalama aile içi gelir Amerika Birleşik Devletleri'nde 22.390 dolardı. Enflasyon ve iktisadi gerileme sebebi ile ABD'nin dört bölgesinin üçünde yaşayan ailelerin reel gelirinde azalma olmuştur. Yalnızca Kuzeydoğu bölgesindeki eyaletlerde bir değişim yaşanmamıştır(Bureau of Census, 1982, s.1-4). Filmin konusunun geçtiği San Francisco, Kaliforniya'da bir şehirdir ve ekonomik gerilemenin, hane içi gelir kaybının yaşandığı üç bölgeden biri olan Batı bölgesinde yer almaktadır.

Ekonomik kriz sonucunda 1980-1981 yılları arasında yoksulluk seviyesinin altında yaşayan bireylerin sayısı 29.6 milyondan 31.8 milyona çıkmıştır. Bu 1981 yılında

UMUDUNU KAYBETBE FİLMİNİN YOKSULLUK...

her 7 insandan 1'inin yoksulluk seviyesinin altında yaşadığını göstermektedir(Bureau of Census, 1982, s.1).

Şekil 1. Yıllara Göre Amerika Birleşik Devletleri'nde Yaşayan Etnik Gruplara ve Beyazlara İlişkin Yoksulluk Oranı

Kaynak: Population Reference Bureau, 2007.

Şekle bakıldığında, filmin geçtiği 1980'li yıllarda Beyaz nüfusun yalnızca %9'unun yoksulluk içerisinde yaşarken, diğer etnik grupların oluşturduğu nüfusun ise %29'unun yoksul olduğu görülmektedir.

BULGULAR

İncelenen sahneler, dakikaları ve konuları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Yoksullukla İlgili Sahneler

Sahneler	Dakikaları	Sahne İsimleri
1	01'.40''-02'.50''	Farklı Hayatlar
2	07'.36''-08'.10''	Artan Borç Tartışması
3	08'.20''-09'.20''	Ülkenin Genel Durumu
4	09'.30''-10'.30''	Genelden Farklı Olmak
5	10'.40''-12'.30''	Yalnız Savaşmak
6	15'.10''-15'.28''	Düşük Eğitim Düzeyi
7	30'.44''-32'.20''	Terk Edilme
8	37'.14''-38'.33''	Değersizlik

9	54'.44''-55'.42''	Bir Şeyi İstiyorsan Peşini Bırakma
10	56'.12''-56'.41''	Tanrı Beni Kurtarır
11	89'.42''-90'.16''	Uçurum
12	109'.48''-111'.35''	Broker

Sahne 1: Farklı Hayatlar

Filmin başlangıcında görkemli binalar, iş merkezleri ve sabah erken saatte işlerine giden insan kalabalığı arasında yerde yatan evsizler ve sokak sanatçıları bir arada gösterilmiş ve kent içinde iki farklı konumda bulunan insanlar aynı kadrāja alınarak adaletsiz gelir dağılımına ve kent yoksullarına dikkat çekilmiştir. Kent yoksulluğu, kentlerde meydana geçen yapısal değişimlerin bir sonucu olarak kabul edilmektedir. Çarpık kentleşme kent yoksulları ismi verilen bir sınıfa ortaya çıkarmaktadır(Baloğlu, 2011, s.233). Kentlerde yaşayan varlıklı insanların ve kent yoksullarının bir arada varlığı ise gelir dağılımı adaletsizliğinin bir göstergesidir.

Sahne 2: Artan Borç Tartışması

Bu sahnede Linda ile Chris arasında biriken vergi borçlarının ödenmemesi yüzünden tartışma yaşanmaktadır. Uzun süren yoksulluğun ve borçların getirdiği baskının eşler arasındaki iletişimi ve güven ilişkisini olumsuz etkilediği görülmektedir. Sosyal, politik ve ekonomik değişikliklerin aile sisteminin genelinde ve aile üyelerinde değişikliğe yol açabileceği bilinmektedir(Özdemir ve diğ., 2009, s.8). Çünkü ailenin, aile üyeleri için yeterli gelirin ve sosyal ortamın sağlanması gibi sorumlulukları vardır. Yerine getirilemeyen sorumlulukların aile sistemine zarar vermesi kaçınılmazdır.

Sahne 3: Ülkenin Genel Durumu

Bu sahnede dönemin A.B.D. Başkanı Ronald Reagan'ın televizyonda ülkenin ekonomik durumu ile ilgili iç karartıcı bir konuşma yaptığı görülmektedir. Konuşmada federal bütçenin 80 milyar dolar açık verdiği söylenmektedir.

Sahne 4: Genelden Farklı Olmak

Bu sahnede Chris elinde satmaya çalıştığı cihaz ile caddede yürürken lüks bir aracın içinden inen ve 'broker' olduğunu öğrendiği adam ile tanışır. Daha sonra adamın girdiği binaya ve o binadan çıkan insanların gülen yüzlerine bakarak "Hepsi çok mutlu görünüyordu. Ben neden öyle görünemiyordum?" diye aklından geçirir. Chris'in toplumun geneline bakarak kendisini yoksul ve farklı hissetmesi görelî yoksulluk kavramını akla getirmektedir. Görelî yoksulluk, Adam Smith'e göre, kişisel kaynakların yetersizliği yüzünden toplumun genel refah düzeyinin altında bulunmak ve topluma katılamamaktır(Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011, s.63).

Görelî yoksulluk olgusunun önlenmesinin çok zor olduğunu söylemek mümkündür. Bir toplumda yaşayan insanlar eşit gelir kazanmadıkça ve eşit mallara sahip olmadıkça o toplum içinde görelli yoksullar var olmaya devam edecektir.

Sahne 5: Yalnız Savaşmak

Bu sahnede Chris Linda'ya broker olma fikrinden bahsetmekte fakat Linda tarafından bu hayali hafife alınmakta ve biriken borçlar hatırlatılmaktadır. Linda Chris'e aylardır iki vardiyalı olarak çalıştığını ve tükendiğini söylemektedir. Linda'nın genel olarak Chris'e ve çabalarına güvenmediği, hayal kırıklığı ve tükenmişlik yaşadığı; Chris'in ise sürekli atılım peşinde olduğu, umudunu kaybetmediği ve sürekli çabaladığı görülmektedir. Yoksulluk süresi uzadıkça yoksulluktan kurtulabilmeye dair inancın zayıfladığı bilinmektedir. Ayrıca kadınlar yoksulluğu erkeklerden daha derin ve daha çok boyutlu yaşamaktadır(Çamur Duyan, 2011, s.29). Bu duruma "yoksulluğun kadınlaşması" denmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri ve ataerkil düzen içinde emeği değersizleştirilen bir kadının yoksulluğu erkeklere oranla daha ağır deneyimlemesi muhtemeldir.

Sahne 6: Düşük Eğitim Düzeyi

Bu sahnede Chris her altı ayda 20 kişiyi eğitim için kabul eden, eğitimin sonunda ise yalnızca bir kişiyi işe alan brokerlık için başvurmuş ve stajyerliğe kabul edilmiştir. Chris'in metronun merdivenlerinden çıkarken doldurduğu başvuru formunu anlatırken sarf ettiği şu cümle eğitimsizlik ile yoksulluk arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır: "Eğitim başlığında ise lise satırından sonra üç boş satır daha vardı. O kadar satıra ihtiyacım yoktu." Araştırmalar eğitim seviyesi ile bireysel refah düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, eğitim seviyesi yükseldikçe refah seviyesinin arttığını ortaya koymaktadır(Mihai & Todose, 2015, s.859). Artan eğitim seviyesi vasıflı işgücünü de beraberinde getirmekte dolayısıyla yoksulluk yaşama ihtimalini azaltmaktadır.

Sahne 7: Terk Edilme

Bu sahnede, Chris'in başına gelen bir aksilik sonucu Christopher'ı kreşten alamaması sonucu sinirlenen Linda evi terk etmiştir. Linda'nın evi terk etmesinde uzun süredir yaşadıkları yoksulluğun da etkisi vardır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ön göstergeler boşanmanın başlıca sebeplerinin ergen evlilikler, yoksulluk, düşük eğitim seviyesi, çocuk sahibi olamamak ve tek ebeveynli ailede büyümek olduğunu göstermektedir(James,2010, s.4). Yoksulluk, aile üyelerinin toplumsallaştırılması başta olmak üzere birçok ailevi işlevi sekteye uğratması sebebi ile mutlu bir evlilik sürdürmenin önünde engel olabilmektedir.

Tablo 3: Aile Yaşam Döngüsü

Aile Döngüsü Basamakları	Yaşam	Duygusal Süreçleri: İlkeler	Geçiş Ana	Gelişim Aşamasına Devam Etmek İçin Aile Statüsünde Gerekli Olan Değişiklikler
1. Evden ayrılık: Bekâr genç yetişkinler		Kendi duygusal ve finansal sorumluluğunu üstlenme		a. Bireyin kendi varlığını ailesinden bağımsızlaştırması b. Akranlarla yakın ilişkilerin geliştirilmesi c. Finansal bağımsızlığın geliştirilmesi
2. Evlenerek aile kurmak: Yeni çiftler		Yeni bir sisteme bağlanma		a. Aile sisteminin oluşturulması b. Kök aile ve arkadaşlarla ilişkilerin yeniden düzenlenmesi
3. Küçük çocuğa sahip aileler		Yeni üyelerin aileye kabulü		a. Aile sisteminde çocuklara yer açılması b. Çocuk bakımına ve finansal ve diğer aile görevlerine katılım c. Kök ailenin ebeveyn ve büyükanne/büyükbaba rollerinin yeniden düzenlenmesi
4. Ergen çocuğa sahip aileler		Çocukların bağımsızlığı ve kök aile üyelerinin sağlık sorunları sebebiyle aile sınırlarını genişletme		a. Ergenin sistem dışına çıkabilmesi için ebeveyn-çocuk ilişkisinin değiştirilmesi b. Orta yaş evlilik ve kariyer konularına odaklanılması c. Kök aile bireylerinin bakımına katkıda bulunulması
5. Evden ayrılan çocuğa sahip aileler		Aile sistemine girişleri kabul etme		a. Evliliğin çiftler olarak yeniden düzenlenmesi b. Yetişkin çocuklar ile ebeveynleri arasında da iki yetişkin ilişkisinin tesisi c. Damat/Gelin ve torunlarla ilişkinin düzenlenmesi d. Kök ailenin hastalıkları ve ölümleri ile baş edilmesi
6. İleri yaşam dönemindeki aileler		Kuşaksal rollerin değişimini kabul etme		a. Psikolojik açıdan zayıflamaya rağmen birey ve çift olarak işlevlerin sürdürülmesi, yeni rollerin keşfedilmesi b. Eşin, kardeşlerin, arkadaşların kaybı ile baş edilmesi, ölüme hazırlık. Hayatın değerlendirilmesi.

Kaynak: Carter & McGoldrik, 1989.

Aile yaşam döngüsüne göre Chris ve Linda küçük çocuklu aile basamağında yer almaktadır. Bu basamağın gelişim görevi eşlerin çocuğun sorumluluğunu eşit şekilde üstlenmesidir(Carter & McGoldrik, 1989). Chris ve Linda arasında, Christopher'ı kimin kreşten alacağı her zaman bir tartışma konusu olmuştur. Bu iş bölümünün sağlıklı yapılamaması ve aksaması Linda'nın evi terk etmesine neden olmuştur.

Sahne 8: Değersizlik

Bu sahnede Chris'in yaşadığı evin sahibi gelerek Chris'ten kirayı ödememesi sebebiyle evini terk etmesini istemiştir. Chris ise ev sahibini evin duvarlarını boyamak karşılığında bir hafta daha evde oturabilmeye ikna etmiştir. Chris'in evin duvarlarını boyadığı bir sahnede duvarın bir bölümüne boya ile 'Sevgili Chris, berbatsın.' yazdığı görülmektedir. Yoksulluk kişinin kendisini, çevresinin kişiyi ve toplumun kişiyi olumsuz değerlendirmesine bağlı olarak bireyin özsaygısını zedeleyen bir olgudur(Macit, 2014, s.114). Hem çevresi hem toplum hem de bizzat kendisi tarafından eleştirilmek bireyin kendine olan saygısını azaltabilmektedir.

Sahne 9: Bir Şeyi İstiyorsan Peşini Bırakma

Bu sahnede Chris oğlu Christopher ile basketbol oynarken Christopher'a "Bir daha kimsenin sana bir şey yapamayacağını söylemesine izin verme. Benim bile. Bir hayalin varsa onun peşini bırakmamalısın. Birisi bir şeyi yapamıyorsa senin de yapamayacağını söylemek istiyordur. Bir şeyi istiyorsan peşini bırakma, o kadar." demiştir. Burada Chris mücadele etmenin ve başkalarından onaylanma ve güven beklemeksizin kendine güvenmenin ve denemeye devam etmenin önemini vurgulamıştır.

Sahne 10: Tanrı Beni Kurtarır

Bu sahnede Christopher yolda yürürken babasına bir hikâye anlatmaktadır. Hikâyeye göre adamın biri suda boğulmak üzeredir. Bir tekne yanına yanaşır ve yardıma ihtiyacı olup olmadığını sorar. Adam ise 'Hayır, Tanrı beni kurtarır.' der. Sonra bir tekne daha gelir ve yardım isteyip istemediğini sorar. Adam ise yine aynı cevabı verir. Adam sonunda boğulur ve cennete gider. Tanrıya 'Tanrım beni neden kurtarmadın?' diye sorar. Tanrı ise ona 'Sana iki büyük tekne gönderdim aptal!' der. Bu hikâye kötü bir durumdan kurtulmak için insanın fırsatlara sarılması ve önüne çıkan her fırsatı değerlendirmesi gerektiğine atıfta bulunmaktadır. Tıpkı Chris'in yoksulluktan kurtulmak için önüne çıkan broker olma fırsatını değerlendirmesi gibi.

Sahne 11: Uçurum

Bu sahnede ücretini ödeyemediği için motelden atılan Chris ve Christopher, evsizlere ücretsiz yatak veren bir binanın önünde bir sürü evsiz ve yoksul insan arasında sırada beklemektedir. Bu sırada kuyrukta bekleyen insanların önünden lüks bir arabanın içinde kahkahalarla gülen kadınlı erkekli bir grup hızla geçmektedir. Aynı şehirde birbirlerinden bu kadar farklı insan gruplarının yaşaması gelir dağılımı adaletsizliğine örnek teşkil etmektedir.

Sahne 12: Broker

Bu sahnede Chris 20 kişinin arasından seçilip broker olmaya hak kazanmıştır. Chris'in tüm çabaları sonuç vermiştir. Sahne Chris'in caddedeki kalabalık arasında sevinç gözyaşları içinde yürümesi ve Christopher'a sarılması ile kapanır. Ardından ekranda bir yazı belirir: 'Chris 2006 yılında brokerlik firmasındaki küçük bir hissesini milyonlarca dolara sattı.'

SONUÇ

Film birey bazında değerlendirildiğinde yoksulluğun bireyleri tek tek nasıl etkilediği görülmektedir. Linda'nın tükenmişliği ve umutsuzluğu, Chris'in benlik saygısının düşüşü, Christopher'ın her gün hem muhit hem de bakıcı anlamında güvenilir olmayan bir kreşe bırakılmak zorunda olması, anne ve babasının kavgasına şahit olması, annesinin evi terk etmesinden kendisini sorumlu tutması, güvenli bir barınak bulamaması, çeşitli risklere açık bir ortamda birçok evsiz ile birlikte birkaç gece geçirmek zorunda kalması yoksulluğun bireyleri ayrı ayrı nasıl etkilediğini göstermektedir. Buna örnek teşkil edecek biçimde UNICEF'in yayınladığı "Dünya Çocuklarının Durumu 2001" raporunda çocuk yoksulluğu ile ilgili şu ifade geçmektedir: "Yoksulluğun pençeleri bir aileye uzandığında, bundan en çok etkilenen, en çok zarar görenler; yaşama, gelişme ve büyüme hakları riske atılanlar, o ailenin en küçük üyeleridir. Günümüzde gelişmekte olan ülkelerde doğan her 10 çocuktan dördü aşırı yoksulluk içindeki bir dünyaya gelmektedir. Çocuk haklarının yaygın bir biçimde ihlali de temelde gene yoksulluktan kaynaklanmaktadır"(Hatun,2002,s.15).

Aile sistemi açısından bakıldığında yoksulluk aile içi ilişkileri, eşler arasındaki iletişimi, sorunlar karşısında ailenin birlik olup mücadele etme kapasitesini tahrip etmiş, ailenin geleceği konusunda umutsuzluk oluşturmuş ve psikolojik şiddete sebep olmuştur. Linda'nın Chris'i ve çabalarını küçümsemesi, ona sürekli borçlarını hatırlatıp ödeyip ödeyemediğini teyit etmesi, ödeyemediğini söylediğinde ise kendisini işe yaramaz hissettirmesi şiddet türleri içerisinde psikolojik şiddete girmektedir. Aile içerisinde anne babanın çalışma saatleri ve bazı aksilikler (Chris'in vergi borcunu ödemek için verdiği çekin gerçek olup olmadığı anlaşılincaya kadar bir gün süreyle polis merkezinde alıkonulması gibi) sonucu Christopher'ın kreşten alınması gerektiğinin unutulması, Christopher'ın yanında tartışılması çocuk ihmeline örnek teşkil etmektedir.

Toplum açısından bakıldığında aynı şehir içerisinde iki uç kesim yaşamaktadır: aşırı yoksullar ve aşırı zenginler. Bu durum gelir dağılımı adaletsizliği, fırsat eşitsizliği, yönetim zafiyeti gibi çözümü uzun zaman alacak belki de imkânsız olan sorunlardan kaynaklanmaktadır.

Filmde yoksullukla mücadele ve yoksulluktan kurtulma açısından yalnızca yoksul bireyin çabalarına atıfta bulunulmuştur. Chris çok çalışır, çabalar, karşısına çıkan

her fırsatı değerlendirir ve sonunda yirmi stajyer arasından sadece bir kişinin alındığı brokerlik işine kabul edilir. Fakat geride kalan, aylarca ücretsiz bir şekilde çabalayıp işe alınmayan 19 kişiye ne olacağı düşündürücüdür. Bu bağlamda film sonunda akılda bir soru belirmektedir: Yoksulluk sadece kişisel nedenlerden mi kaynaklanmaktadır ki yoksulluktan kurtulmak yalnızca kişinin uğraşlarına kalsın? Bilindiği üzere yoksulluk birçok faktörün meydana getirdiği bir sorundur. Bu faktörler arasında göç, etnik köken, cinsiyet, hane tipi, adaletsiz gelir dağılımı, fırsat eşitsizliği, sanayileşme, engellilik, eğitimsizlik, neoliberal politikalar vb. bulunmaktadır. Dolayısıyla birçok unsurun meydana getirebileceği yoksulluk olgusunun yalnızca bireysel çabalarla üstesinden gelmek oldukça zor görünmektedir.

Filmde Chris'in tam kendisini toparlamışken bankada birikmiş 600 dolarına devletin ödenmemiş vergilerin tahsilatı gerekçesi ile el koyması dolaylı ve doğrudan vergilerin yoksulları daha da yoksullaştırdığını göstermektedir.

Sosyal destek mekanizması özellikle yakın ilişkilere önem veren toplumlarda yoksulluk açısından koruyucu önleyici bir rol üstlenebilmektedir. Chris ve ailesinin hemen hemen hiçbir sosyal desteğe sahip olmaması yaşanan yoksulluğu ve yoksunluğu derinleştirdiği görülmektedir.

Yoksulluğun nedenlerine ilişkin atıflar açısından da film incelenmiştir. Yoksulluğa ilişkin bireysel atıflarda yoksullar içinde buldukları durumdan sorumlu tutulmaktadır. Yani bireyin yoksul olması kendi kabahati olarak görülmektedir. Yapısal atıflar, toplumun yoksulların aleyhine geliştiğine, toplumdaki her insana eşit fırsatlar ve kaynaklar sunmadığına vurgu yapmaktadır. Kadercı atıflar ise yoksulluğu kimsenin elinde olmayan sonuçlar olarak görmektedir. Filmde yoksulluk konusunda Linda üzerinden kadercı, Chris üzerinden ise yapısal atıflara vurgu yapılmıştır. Chris'in yoksulluktan kurtulmak için sürekli mücadele etmesi, eğitim alması, fırsatları değerlendirmesi yaşadığı yoksulluk ile ilgili olarak iç kontrol odağına sahip olduğunu düşündürmektedir.

KAYNAKLAR

- Arpacıoğlu, Ö. Ve Yıldırım, M. (2011). Dünya ve Türkiye'de Yoksulluğun Analizi. Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 4(2), 60-76.
- Baloğlu, F. (2011). Kentsel Yoksulluk: İstanbul'dan Küçük Bir Kesit. Sosyoloji Konferansları, 0 (31), 231-249. 21 Ocak 2019 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/iusoskon/issue/9510/118886> adresinden alındı.

- Bureau of Census (1982). Money Income and Poverty Status of Families and Persons in the United States: 1981 (Report No:34). Washington: U.S. Government Printing Office.
- Can, Y. (2017). Yoksulluk, Yerel ve Küresel Eşitsizlikler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(63), 1111-1126.
- Carter, B. & McGoldrick, M. (1989). The Expanded Family Life Circle. (3. Baskı). Boston: Allyn & Bacon A Pearson Education Company.
- Çamur Duyan, G. (2011). Kadın Yoksulluğu. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi.
- Duyan, V., Sayar, Ö.Ö., ve Özbulut, M. (2008). *Sosyal Hizmeti Tanımak ve Anlamak*, Ankara: Öncü Basımevi.
- Hatun, Ş. (2002). Çocuk Hakları Sözleşmesinin 13. Yılında Yoksulluk ve Çocuklar Üzerine Etkileri. Ankara: Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi.
- James, S.L. (2010). Divorce in Europe and United States: Commonalities and differences across nations. *Family Science*, 1(1), 2-13.
- Karasar, N. (2007) Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Nobel yayınları.
- Macit, M. (2014). Yoksulluk, İnsan Onuru Ve Din. Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 14, 101-116.
- Mihai, M. & Todose, D. (2015). Education and Poverty. *Procedia Economics and Finance*, 32, 855 – 860. Doi: :10.1016/S2212 5671(15)01532-4.
- Özdemir, Ş., Vatandaş, C. ve Torlak, Ö. (2009). Sosyal Problemleri Çözmede Aile Yaşam Döngüsünün Önemi. *Aile ve Toplum*, 7-18.
- Population Reference Bureau (2007). U.S. Racial/Ethnic and Regional Poverty Rates Converge, but Kids Are Still Left Behind, <https://www.prb.org/usracialethnicandregionalpoverty/>.
- Sarıipek, D.B. (2017). Yoksullukla Mücadelede Şartlı Nakit Transferleri; İnsan Hakları Açısından Bir Değerlendirme. *Mehmet Akif Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 94-107.